

राज्यातील काजू फळ पिकाच्या
विकासाकरिता महाराष्ट्र राज्य काजू
मंडळ स्थापन करणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: कृपमं-०५२३ /प्र.क्र.१८०/२१ स,
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
विस्तार इमारत, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक: १६ मे, २०२३

संदर्भ :- कृषी व पदुम विभाग, शासन निर्णय दिनांक: काविधो -२०२०/ प्र. क्र. १७६/ ९-अ,
दिनांक १६.०२.२०२३

प्रस्तावना :-

काजू फळ पिकाच्या लागवडीपासून प्रक्रिया व विक्रीपर्यंत शेतक-यांना येणा-या अडचणी विचारात घेवून मा.तत्कालीन राज्यमंत्री, गृह (ग्रामीण) वित्त व नियोजन, महाराष्ट्र राज्य यांच्या अध्यक्षतेखाली कृषी व पदुम विभागाच्या शासन निर्णय दिनांक १८.०७.२०१८ अन्वये काजू फळ पिक विकास समिती गठीत करण्यात आली होती. सदर समितीने केलेल्या शिफारशीच्या अनुषंगाने राज्यात “काजू फळ पिक विकास योजना” लागू करण्याबाबत दिनांक १३.१२.२०२२ रोजी झालेल्या मा. मंत्रिमंडळ बैठकीमध्ये मान्यता देण्यात आली व त्यानुषंगाने कृषी व पदुम विभागाने महाराष्ट्रातील काजूच्या सर्वंकष विकासासाठी काजू फळ पिक विकास योजना लागू करण्याबाबतचा संदर्भाधीन शासन निर्णय दिनांक १६.०२.२०२३ निर्गमित केला आहे. सदर शासन निर्णयातील परिच्छेद ६ मधील तक्त्यातील मुद्दा क्र. (ड) मधील शिफारस क्र. ६ मध्ये काजू मंडळ स्थापन करून नियोजन व वित्त विभागाशी चर्चा करून या मंडळाला रु.५० कोटी भागभांडवल देण्याबाबतचा निर्णय घेण्यात आला आहे. संदर्भाधीन शासन निर्णयास अनुसरून राज्यातील काजू फळ पिकाच्या विकासासाठी महाराष्ट्र राज्य काजू मंडळ स्थापन करणेबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय:-

या शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्रातील काजूच्या विकासाकरिता “महाराष्ट्र राज्य काजू मंडळ” स्थापन करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

२. महाराष्ट्र राज्य काजू मंडळाचे कार्यक्षेत्र, नोंदणी, रचना, अधिकार व कार्य खालीलप्रमाणे राहतील.

२.१ महाराष्ट्र राज्य काजू मंडळाचे कार्यक्षेत्र -

महाराष्ट्र राज्य काजू मंडळाचे कार्यक्षेत्र हे राज्यातील संपूर्ण कोकण विभाग व कोल्हापुर जिल्ह्यातील आजरा व चंदगड तालुका राहिल.

२.२ महाराष्ट्र राज्य काजू मंडळाची नोंदणी

अ) महाराष्ट्र राज्य काजू मंडळाची भारतीय कंपनी कायदा, २०१३ अंतर्गत सेक्शन ८ खाली नोंदणी करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

आ) नोंदणीपूर्वी सनदी लेखापाल किंवा कंपनी सेक्रेटरी यांची नियुक्ती करण्यास व त्यांच्याकडून मंडळाचे Memorandum of Understanding (MoM), Articles of Association (AoA) तयार करून घेण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

इ) वरील कार्यवाही पूर्ण करण्यासाठी कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ, पुणे यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

२.३ महाराष्ट्र राज्य काजू मंडळाची रचना

अ) महाराष्ट्र राज्य काजू मंडळाची रचना खालीलप्रमाणे राहिल:-

अ.क्र.	सदस्य	पदनाम
१.	मा. मंत्री, पणन, महाराष्ट्र राज्य	अध्यक्ष
२.	अपर मुख्य सचिव, सहकार व पणन ,महाराष्ट्र शासन	संचालक
३.	व्यवस्थापकीय संचालक ,महाराष्ट्र राज्य सहकारी पणन महासंघ मर्या .मुंबई	संचालक
४.	उपसचिव/सहसचिव, वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन	संचालक
५.	उपसचिव/सहसचिव, नियोजन विभाग, महाराष्ट्र शासन	संचालक
६.	उपसचिव/सहसचिव, कृषि विभाग, महाराष्ट्र शासन	संचालक
७.	उपसचिव/सहसचिव, पणन विभाग, महाराष्ट्र शासन	संचालक
८.	कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ, पुणे	संचालक
९.	उप सरव्यवस्थापक, अपेडा, नवी मुंबई	संचालक
१०	स्वतंत्र संचालक (Independent Director) - ४ काजू प्रक्रिया उद्योजक - १ काजू उत्पादक शेतकरी - १ सहकारी काजू प्रक्रिया प्रकल्पांचा महासंघ यांचा प्रतिनिधी - १ डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापिठातील काजू प्रक्रिया तज्ञ - १	संचालक
११	मुख्य कार्यकारी अधिकारी	सदस्य सचिव

- आ) उपरोक्त संचालक मंडळातील अशासकीय सदस्यांचा कार्यकाल ३ वर्षासाठी राहिल.
- इ) मुख्य कार्यकारी अधिकारी या पदावर प्रतिनियुक्तीने मंत्रालयीन सेवा/सहकार विभाग/महसुल/कृषि विभागातील वेतन स्तर S-२३ व त्यावरील श्रेणीतील अधिकारी राहतील.
- ई) अशासकीय सदस्यांचा कार्यकाल संपण्यापूर्वी सदस्यांना बदलण्याचा/काढून टाकण्याचा अथवा नव्याने समावेश करण्याचा अधिकार महाराष्ट्र राज्य काजू मंडळाच्या अध्यक्षांना राहिल.

२.४ महाराष्ट्र राज्य काजू मंडळाचे कार्यालय

काजू मंडळाच्या कामकाजाच्या दृष्टीने विविध निर्णय घेणे व त्याची अंमलबजावणी करणे यासाठी खालीलप्रमाणे मुख्यालय व विभागीय कार्यालय राहतील.

अ) **मुख्यालय** - विकिरण सुविधा, पणन मंडळ, वाशी नवी मुंबई

आ) **विभागीय कार्यालय**

१. विभागीय कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य कृषि पणन मंडळ, रत्नागिरी

२. सिंधुदुर्ग

२.५ महाराष्ट्र राज्य काजू मंडळाचे कार्य:-

महाराष्ट्र राज्य काजू मंडळाचे Promotional, Processing, Value Addition व Marketing या क्षेत्रात खालीलप्रमाणे कार्य राहिल.

(अ) प्रचारात्मक कार्य (Promotional Work)

- १) राज्याचा काजू ब्रँड तयार करून त्यांची जाहिरात व प्रसिद्धी करणे.
- २) काजू पिकास मिळालेल्या जी.आय. मानांकनाचा विस्तार करणे.
- ३) काजू मंडळाची वेबसाईट तयार करणे.
- ४) आंतरराष्ट्रीय प्रदर्शनांद्वारे काजू ब्रँडचा व जी.आय. चा प्रचार व प्रसिद्धी करणे व वेबसाईट द्वारे ब्रँडचा प्रचार व प्रसार करणे.
- ५) प्रशिक्षण वर्ग, प्रात्याक्षिक इ. चे आयोजन करणे.

(आ) काजू प्रक्रिया आणि मूल्य वर्धन बाबत कार्य (Processing and Value Addition)

- १) काजू प्रक्रिया उद्योग उभारण्यास चालना देणे.
- २) काजूवर प्रक्रिया करणारे प्रकल्प वर्षभर चालू राहण्याकरीता काजू बी खरेदी करून प्रक्रिया उद्योगांना उपलब्ध करून देणे.
- ३) प्रक्रिया उद्योगासाठी आवश्यक असणा-या आधुनिक मध्यवर्ती सुविधा उभारणी करण्यास चालना देणे व उभारणी करणे.
- ४) काजू उद्योगातून उपपदार्थ उद्योगासाठी प्रोत्साहन देणे.

(इ) मार्केटींगबाबत कामकाज (Marketing Work)

- १) काजू विक्रीसाठी विविध पर्याय उपलब्ध करून देणे
- २) देशांतर्गत व्यापारास चालना देणे
- ३) काजू निर्यातीस मार्गदर्शन करणे व प्रोत्साहन देणे
- ४) काजू उत्पादक, विक्रेते, प्रक्रियादार, ग्राहक, निर्यातदार यांची नोंदणी करणे व त्याबाबतची कार्यपद्धती निश्चित करणे

(ई) इतर अनुषंगीक कामकाज

- १) राज्याकरीता काजू बाबत व्यवसाय विकास आराखडा (BDP) तयार करणे.
- २) रिटेल क्षेत्रातील कंपन्यांना सुविधा तसेच काजूचा पुरवठा करणे
- ३) खाजगी/सार्वजनिक क्षेत्रासाठी प्रकल्प अहवाल (DPR) तयार व उभारणी (upto commissioning) करून देणेबाबत मार्गदर्शन करणे
- ४) काजू उत्पादकांना शेतमाल तारण कर्ज उपलब्ध करून देणे.

२.६ मंडळासाठी मनुष्यबळ

महाराष्ट्र राज्य काजू मंडळाचे कामकाज पार पाडण्यासाठी महाराष्ट्र राज्य कृषी पणन मंडळातील मनुष्यबळाचा वापर करण्यात यावा.

३. कृषी व पदुम विभागाच्या संदर्भाधीन दिनांक १६ फेब्रुवारी २०२३ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये काजू मंडळ स्थापन करून नियोजन व वित्त विभागाशी चर्चा करून या मंडळाला रु.५० कोटी भागभांडवल देण्याबाबतचा व संबंधित विभागाने त्या त्या विभागाला उपलब्ध करून दिलेल्या नियतव्ययातून सदर खर्च भागविण्याबाबत निर्णय घेतला आहे. यानुषंगाने महाराष्ट्र राज्य काजू मंडळास निधी वितरीत करण्यासाठी नविन लेखाशिर्ष उघडण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३०५१६१७२७०९३००२ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(डॉ. सुग्रीव सं. धपाटे)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१) मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई,

- २) मा.मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ३) मा.उप मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ४) विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/विधान परिषद, विधानभवन मुंबई,
- ५) सर्व मंत्री यांचे खाजगी सचिव, मुंबई,
- ६) सर्व विधानमंडळ सदस्य, विधान भवन, मुंबई,
- ७) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई,
- ८) अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ९) अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १०) अपर मुख्य सचिव (सहकार व पणन), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ११) प्रधान सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १२) सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव मंत्रालय, मुंबई,
- १३) व्यवस्थापकीय संचालक ,महाराष्ट्र राज्य सहकारी पणन महासंघ मर्या .मुंबई
- १४) सह सचिव (पणन), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १५) सर्व विभागीय आयुक्त
- १६) सर्व जिल्हाधिकारी
- १७) पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
- १८) कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषी पणन मंडळ पुणे,
- १९) उप सरव्यवस्थापक, अपेडा, नवी मुंबई
- २०) महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य -१ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरिक्षा) मुंबई.
- २१) महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य -२ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरिक्षा) नागपूर.
- २२) निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई.
- २३) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
- २४) निवडनस्ती (२१-स).